

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ
УНІВЕРСИТЕТ ОРАДІ**

РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали XIII Міжнародної наукової конференції
(Чернівці, 14 червня 2023 р.)*

Чернівці
Мехнодрук

2023

Зміст

ПЕРЕДМОВА	8
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ ТА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ	10
МАГДА Євген. Російсько-українська війна: глобальний вимір. 10	
ФІСАНОВ Володимир. Повоєнний виклик для України: чи можливо уникати статусу європейської периферії?	13
РОТАР Наталія. Інституційна спроможність української демократії в умовах воєнного стану: як не згорнути політичні практики деліберації.	16
БОВК Світлана. Збройне насилля та теорія справедливості війни в контексті російсько-української війни	21
БОНДАРЕНКО Лев-Олександр. Російсько-українська війна: аналітичні підходи та концептуалізація в сучасній політичній науці. 23	
КОЛЬЦОВ Віталій. Парламентська опозиція: перебудова в умовах війни.	26
ЯКОВЛЕВА Лілія. Легітимізуючий потенціал звернень публічних інтелектуалів в умовах війни.	29
ЯКОВЛЕВ Денис. Середній клас в Україні: перемогти у війні, подолати популізм.	31
ОСТАПЕЦЬ Юрій. Перспективи розвитку політичних партій та партійної системи України у поствоєнний період.	34
РАВЛИК Ірина. Особливості комунікативної взаємодії політичної еліти та мас-медіа в політичному просторі: мотиваційний зріз.	39
ДЕМЧЕНКО Вячеслав. Інституційна спроможність української держави в умовах російсько-української війни.	42
АНТОНЮК Дмитро. Телемарафон «Єдині новини» як чинник делегітимації влади в Україні в умовах воєнного стану: корупційний аспект.	44
АНТОНЮК Олександр. Взаємодія приватного бізнесу та державної влади під час воєнного стану в Україні: корупційні ризики.	47
КОНСТАНТИНЮК Світлана. Особливості вимірювання результатів застосування «м'якої сили» (за таксономією Г. Онезорге).	50
ФЕЩУК Тарас. Особливості прийняття політичних рішень в умовах воєнного стану.	53
ВАСИЛЕНКО Андрій. Феномен збройного насилля в міжнародній політиці.	56
ПОДКИШИДЕВА Юлія. Перешкоди та можливості дослідження політичної комунікації в умовах воєнного стану.	59

ГОРБОВИЙ Ілля. Дотримання критеріїв демократичності, достовірності та репрезентативності виборів у надзвичайних умовах.	62
ГАСАНОВ Султан. Теоретико-методологічні засади вивчення парламентських коаліцій.....	66
ГОРБАН Богдана. Механізми розвитку професійної компетентності публічних службовців як основа їх кар'єрного зростання: зарубіжний досвід та українські реалії.	70
БЕРЧА Діана. Розвиток партнерства регіональних органів влади та інститутів громадянського суспільства в умовах воєнного стану в Україні.	73
ДОРОШ Анна. Перспективи розвитку теорій політичного лідерства в сучасній політичній науці.	76
ФЕДІРКО Тарас. Концептуалізація парламентських слухань як форми політичної діяльності.	80
ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ У КОНТЕКСТІ ТРЕНДІВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	84
ГУЛАЙ Василь. Україна та перспективи нових форматів безпекового співробітництва в Центральній Європі: варіанти трансформації «Вишеградської групи».	84
МАКАР Юрій. Україна в геостратегічних планах Росії.	86
МАКАР Віталій. Українські біженці в Європі та країнах Північної Америки після вторгнення РФ.	89
КОЛОС Дмитро Микола. Роль «Люблінського трикутника» у новій зовнішньополітичній стратегії України.	92
НОВОСКОЛЬЦЕВА Людмила. Інформаційна безпека як фактор забезпечення національної безпеки України.	96
НОВОСКОЛЬЦЕВ Геннадій. Вибір стратегії і боротьби з міжнародним тероризмом.	99
ЦІВАТИЙ Вячеслав. Інформаційно-аналітична діяльність і моделювання у сфері міжнародних відносин: міжнародно-політичні, теоретико-методологічні та практичні аспекти безпекових стратегій національних держав.	102
ШВИДЮК Сергій. Виклики і зміни у взаємодіях політичних акторів у зв'язку з повномасштабною російською агресією проти України.	107
КЛИМ Руслана. Особливості оборонної політики Республіки Болгарія.	111
СТЬОПКІН Андрій. Перспективи формування онлайн-екосистеми як інструменту політики протидії дезінформації.	114

ОПІНКО Станіслав. Подвійне громадянство в прикордонні України: безпековий вимір.	117
КАБИШ Олександр. Співпраця між громадянським суспільством та силовими структурам в умовах російсько-української війни.	120
КОХАНОВСЬКИЙ Андрій. Трансформація ЗС в умовах російсько-української війни: політичний аспект.	123
ЕКСМАН Аліна. Вплив російського вторгнення в Україну на політику безпеки в Арктичному регіоні.	125
КУДЕЛЬКО Богдан. Нікарагуанський конфлікт під час холодної війни: безпекові виклики.	127
ГРИНИШИН Єгор. Штучний інтелект та геополітичні ризики в контексті російсько-української війни.	130
ФЕДУНЯК Михайло. Роль ПМР як дестабілізуючого фактора в причорноморському регіоні.	133
ФЕТИСОВ Олександр. Порівняльний аналіз безпекової політики президентів Франції та України в контексті російсько-української війни.	136
РОТАР Ірина. Європейська політика забезпечення надання невідкладної медичної допомоги в умовах надзвичайного стану.	139
ВЕРБИЦЬКИЙ Владислав. Особливості відносин України з ЄС в умовах російської агресії.	143
БРУДИК Дар'я. Позиція міжнародних безпекових організацій щодо війни на теренах України.	147
МІЖНАРОДНА СОЛІДАРНІСТЬ З УКРАЇНОЮ В ПРОТИСТОЯННІ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ	150
КРУГЛАШОВ Анатолій. Міжнародна допомога Україні: дійсне поміж очікуваним і можливим.	150
КОНДРАТЕНКО Олег. Ризики зниження міжнародної підтримки України у ході протистояння повномасштабній російській агресії.	154
НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК Наталія. Регіональні міжнародні організації в умовах російсько-української війни: реагування на дії агресора.	158
БУРДЯК Віра. Реакція міжнародної спільноти на російсько-українську війну.	162
ФЕДОРЧАК Тетяна. Допомога Чеської республіки Україні у війні проти росії.	165
ЧЕБАНИК Віталій. Еволюція міжнародної підтримки України у протистоянні російській агресії.	169
ВУЙКО Анастасія. Саміт європейської політичної спільноти в Молдові: тренди та прогнози.	172
ІВАНОВ Віталій. Збройне насилля в політичній історії.	175
КОТКОВ Дмитро. Протидія тероризму: політичний аспект.	178

ГРОМАДЯНСЬКА ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНОСТІ: МАТРИЦІ НАЦІОГЕНЕЗУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	182
<i>ПІВНЕВА Любов. Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні.</i>	<i>182</i>
<i>ОСТАПЕНКО Марина. Громадянська та національна ідентичності українців в умовах воєнного стану.</i>	<i>185</i>
<i>МАЛИНОВСЬКИЙ Валентин. Формування української національної ідентичності в умовах війни.</i>	<i>188</i>
<i>ЗАЙЦЕВА Зінаїда. Динаміка формування європейської ідентичності: інституційно-нормативна ретроспектива.</i>	<i>193</i>
<i>МОЛОЧКО Павло. Особливості функціонування політичних партій України в умовах воєнного стану.</i>	<i>196</i>
<i>РОХОВ Руслан. Нові форми та зміст політичної участі: пошуки відповідей на екзистенційні виклики.</i>	<i>200</i>
<i>ФЕДОРЧУК Богдан. Вплив війни на настрої українців щодо вступу до організації північноатлантичного договору.</i>	<i>204</i>
<i>ЦІКУЛ Ірина. Комунікація гендерної політики у сфері університетської науки.</i>	<i>207</i>
<i>ФРУНЗА Руслан. Діяльність кафедри політології та державного управління ЧНУ імені Юрія Федьковича в умовах воєнного стану.</i>	<i>211</i>
<i>БРИНЧАК Стефанія. Роль засобів масової інформації у формуванні позитивного іміджу держави.</i>	<i>215</i>
<i>ХОДЬКО Федір. Засоби масової інформації в умовах протидії тероризму.</i>	<i>220</i>
 ЗМІНИ В СИСТЕМАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ: АДАПТАЦІЯ ДО УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ	225
<i>НАУМЕНКО Ольга. Система публічного управління України в умовах воєнного стану.</i>	<i>225</i>
<i>НЕДОКУС Ігор. Стан ринку надання приватних медичних послуг в Україні в умовах військового вторгнення Російської Федерації.</i>	<i>228</i>
<i>СТРЕЛЬЧУК Наталія. Е-послуги як важлива складова цифрової трансформації України.</i>	<i>231</i>
<i>ЛУКОВ Денис. Фінансові інструменти стійкості публічної служби в умовах воєнного стану в Україні.</i>	<i>234</i>
<i>ВОЛОШИНА Лариса. Розвиток інституту кар'єри державних службовців в системі публічного управління України... ..</i>	<i>238</i>
<i>ВОЛОШИНА Наталія. Етичні виміри діяльності державних службовців в умовах євроінтеграційного поступу України... ..</i>	<i>241</i>
<i>АРСЕНЮК Любов. Управління у сфері фізичної культури і спорту в умовах децентралізації владних повноважень в Україні... ..</i>	<i>245</i>

ВЕРТЕПНА Аліна. Проблеми запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців в Україні...	248
ГОЛЕМБІОВСЬКА Роксолана. Поняття «державна інформаційна політика» у вимірі дискурсивних практик науки державного управління.	251
КОВТУН Олександр. Сучасна інформаційна інфраструктура залучення громадян до управління розвитком громад в Україні. ...	255
НІЖНИК Віталій. Моделі місцевого самоврядування в еволюційній динаміці базових концептів.	258
НІКУЛА Ростислав. Система публічного управління України в умовах воєнного стану: поточний стан і завдання з подоланням дисфункціональності.	262
НІМЧУК Злата. Формування сучасної системи підготовки публічних службовців в Україні: євроінтеграційні орієнтири змін....	265
ПОБІГУН Ольга. Засади дослідження механізму контролю в державному управлінні.	267
СЕМЕНИШИН Андрій. Особливості управління персоналом в умовах європеїзації публічного управління України.	270
СЕРБЕЗ Карина. Комунікаційна взаємодія влади та громади в умовах війни: локальний вимір.	274
ТАРАСЮК Ярослав. Концептуалізація структури організаційної культури в дослідженнях публічного управління.....	277
ТАРНОВЕЦЬКИЙ Валентин. Європейські принципи публічного управління: формування та еволюція змістовного наповнення.....	281
ЮРНЮК Каріна. Система публічного управління України в умовах воєнного стану.	283
КАБАЛЮК Олександр. Реформування Служби Безпеки України: законодавче забезпечення.	287
ГРИВУЛ Ярослав. Особливості кадрового забезпечення в органах публічної адміністрації України.	290
ДМИТРЕНКО Наталія. Концептуальні засади дослідження мотивації державних службовців в умовах європеїзації публічного управління України.	293
ПРОКОПЧУК Олександр. Теоретичні основи дослідження управління соціально-економічною інтеграцією внутрішньо переміщених осіб.	296
СЕМЬОНОВА Анна. Застосування інструментів комунікативної взаємодії органів державної влади та громадськості в умовах воєнного стану.....	299

Список використаних джерел

1. Всеукраїнське опитування Міжнародного республіканського інституту: лютий 2023 р. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/national_survey_of_ukraine_iri_february_2023.html
2. Двадцять загальнонаціональне опитування. Зовнішньополітичні настрої населення (14-16 січня 2023 р.). Соціологічна група «Рейтинг». URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dvadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_zovn_shnopol_tichn_nastro_naselennya_14-16_s_chnya_2023.html
3. Динаміка зовнішньополітичних настроїв населення (1-2 жовтня 2022 р.). Соціологічна група «Рейтинг». URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dinam_ka_zovn_shnopol_tichnih_nastro_v_naselennya_1-2_zhovtnya_2022.html
4. Динаміка зовнішньополітичних орієнтацій (16-17 лютого 2022р.). Соціологічна група «Рейтинг». URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dinamika_vneshnepoliticheskikh_orientaci_y_16-17_fevralya_2022.html
5. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>
6. Динаміка зовнішньополітичних настроїв населення (1-2 жовтня 2022). Соціологічна група «Рейтинг». URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dinam_ka_zovn_shnopol_tichnih_nastro_v_naselennya_1-2_zhovtnya_2022.html
7. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності. Випуск 8 (22); Національна Академія Наук України, Інститут соціології. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/monitoring-2021dlya-tipografii.pdf>
8. Що думають українці про рух України до членства в ЄС – опитування (10 січня 2023 р). Центр «Нова Європа». URL: <http://neweurope.org.ua/analytics/yevropejska-integratsiya-voyennogo-chasu-shho-dumayut-ukrayintsi-pro-ruh-ukrayiny-do-yes/>

Ірина Цікул, к. політ. н., доцент
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1579-3544>

**Комунікація гендерної політики у сфері
університетської науки**

Впродовж останніх 25 років у світі досягнуто значного прогресу в забезпеченні дотримання принципу гендерної рівності.

Принцип гендерної рівності втілює в собі уявлення про неможливість домогтися реалізації прав людини без того, щоб чоловікам та жінкам були повною мірою гарантовані рівні права, обов'язки та можливості. На рівні Європейського Союзу гендерна рівність визначається як один із ключових індикаторів вимірювання рівня розвитку інститутів демократії та громадянського суспільства. Зважаючи на те, що принцип гендерної рівності інтегрований до третього покоління прав людини, в державах-членах ЄС гарантії його дотримання інституціоналізовані та регламентовані на наднаціональному рівні. Стандарти, механізми та інструменти забезпечення гендерної рівності, відповідно, регламентуються нормативними документами стратегічного, програмного й рекомендаційного характеру.

Оскільки однією з умов вступу до Європейського Союзу є визнання державою-кандидатом принципу гендерної рівності, сучасні демократичні держави, що задекларували курс на євроінтеграцію, визначають свободу та рівність жінок і чоловіків своїми базовими політичними цінностями та гарантують їх дотримання на рівні національного законодавства. Таким чином, невід'ємним компонентом євроінтеграційного поступу України сьогодні є забезпечення гендерної рівності в усіх сферах суспільного життя.

Якщо гендерна рівність – це довгострокова загальна мета на шляху досягнення Цілей сталого розвитку [7], то забезпечення всебічного врахування гендерної проблематики передбачає формування набору стратегічних підходів, що використовуються в чітко визначеному контексті, а також технічних та інституційних процесів, спрямованих для досягнення означеної мети. Врахування гендерних аспектів передбачає інтеграцію принципу гендерної рівності в політику, що реалізується на національному, регіональному або локальному рівнях, у діяльність національних державних і приватних установ/організацій, а також у процеси надання послуг та реалізації програм в конкретних галузях. Комплексний гендерний підхід у довгостроковій перспективі спрямований на трансформацію соціальних інститутів і практик із чітким усвідомленням того, що елементи дискримінації можуть

явно чи приховано міститись у різних законах, культурних нормах і стереотипах.

Оскільки сучасне суспільство в економічному, політичному та соціальному аспектах дедалі більше залежить від нових наукових знань, проблема забезпечення гендерної рівності є актуальною для будь-якого соціального інституту, зокрема й для сфери науки та досліджень, адже наукове середовище може як сприяти просуванню всієї системи до гендерної паритетності, так і закріплювати наявні гендерні розриви. Відомо, що сталий розвиток суспільства вимагає зростання кількості високоосвічених і кваліфікованих фахівців, зокрема науковців, здатних здійснювати відкриття у різних галузях знань. Загальносвітова тенденція залучення жінок у всі сфери діяльності, у тому числі освіту, науку та дослідження, актуалізує необхідність формування політики забезпечення гендерної рівності.

Інтеграція гендерної перспективи в систему університетської науки передбачає вироблення дієвої стратегії подолання гендерної асиметрії та створення рівних умов і можливостей для чоловіків і жінок [5]. Європейська політика забезпечення гендерної рівності у сфері університетської науки має комплексний характер і передбачає наскрізну інтеграцію гендерного підходу в діяльність науково-дослідних установ. Інтеграція України до спільного європейського наукового (дослідницького) простору/European Research Area (ERA), поряд зі створенням середовища з рівними можливостями, передбачає також пріоритезацію гендеру в фінансуванні дослідницьких організацій через програму Horizon Europe та забезпечення гендерної рівності в міжнародному науковому співробітництві у спільному європейському науковому (дослідницькому) просторі [3; 4]. На думку З. Зайцевої та Н. Ротар, такі системні заходи з посилення гендерної рівності в програмі Horizon Europe артикулювали перед більшістю науково-дослідних установ та університетів України потребу імплементації європейських принципів гендерної політики та їх конкретизації на рівні планів гендерної рівності/gender equality plan [1].

Вважаємо, що забезпечення європейських стандартів гендерної рівності в сфері науки та досліджень повинно бути підкріплено гендерним стратегуванням із належним комунікаційним супроводом. Основоположні принципи

формування гендерно- збалансованої комунікаційної політики у сфері університетської науки визначені в Концепції комунікації у сфері гендерної рівності [2], спрямованої на «покращення розуміння в суспільстві суті та завдань державної гендерної політики та сприйняття її як невід’ємної складової демократичної та правової держави» [2]. Проблемне поле Концепції включає (1) збільшення рівня базового розуміння гендерної рівності як рівних умов для реалізації прав жінками і чоловіками та відсутності обмежень чи привілеїв за ознакою статі; (2) ідентифікацію та трансформацію гендерних стереотипів; (3) формування нульової толерантності до дискримінації за ознакою статі. Вважаємо, що в процесі комунікаційного супроводу гендерної політики у сфері університетської науки необхідно також керуватися принципами гендерно-чутливої комунікації ПРООН [6].

Незважаючи на те, що науковий (дослідницький) простір вважається гендерно-нейтральним середовищем, у якому чоловіки та жінки мають рівні права та можливості, гендерний дисбаланс в сфері університетської науки залишається невирішеною проблемою. Забезпечення реальної гендерної рівності передбачає трансформацію структури та цінностей з обов’язковим урахуванням гендерного компоненту в процесі розподілу ролей і ресурсів на рівні науково-дослідної діяльності. Означене вбачає визначення кола проблем, цільових груп і базових принципів комунікаційного супроводу політики забезпечення гендерної рівності у сфері університетської науки. На наш погляд, комунікація гендерної політики у сфері університетської науки повинна фокусуватися на створенні сприятливих умов для покращення сприйняття питання гендерної рівності в сфері освіти та науки, розуміння та підтримки основних принципів рівності, популяризації гендеру як важливої змінної в науковому дослідженні та необхідності забезпечення гендерно-нейтральних умов для формування кар’єрної траєкторії.

Список використаних джерел

1. Зайцева З.І., Ротар Н. Ю. Європейська політика забезпечення гендерної рівності в сфері науки та досліджень. *Принципи гендерної рівності та недискримінація як євроінтеграційні орієнтири у сфері вищої освіти* : зб матеріалів Міжнар. конф., присвяч. Міжнар. дню жінок і дівчат у

науці (Київ, 14 лют. 2023 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана [та ін.] ; [редкол.: Кожура Л. О., Ілікчієва К. І., Богданець А. В.]. Київ : КНЕУ, 2023. С. 50–53. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/79b45387-0724-4f2e-aa19-2d0312323e1d>

2. Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності : Розпорядження Кабінету Міністрів України від від 16 вересня 2020 р. № 1128-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80#Text>

3. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025. COM/2020/152 final. Document 52020DC0152. URL: <https://cutt.ly/r3W2KKL>

4. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation. Horizon Europe, gender equality: a strengthened commitment in Horizon Europe. Publications Office, 2021. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/97891>

5. Gender mainstreaming has been internationally adopted as a key strategy towards making gender equality a reality. URL: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming>

6. Marin F. Як ми говоримо про гендер: 10 комунікаційних принципів, аби показати, що гендерна рівність для вас важлива. UNDP. URL: <https://undpukraine.medium.com/як-миговоримо-про-гендер-10-комунікаційних-принципів-аби-показати-що-гендернарівність-для-вас-a15e1678ae1>

7. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>

*Руслан Фрунза, магістрант кафедри політології
та державного управління
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Науковий керівник – д. політ. н., професор А.М. Круглашов*

Діяльність кафедри політології та державного управління ЧНУ імені Юрія Федьковича в умовах воєнного стану

Наукові дослідження з проблем впровадження ефективних механізмів розвитку публічного управління на національному, регіональному та локальному рівнях в умовах воєнного стану тільки започатковуються, оскільки упродовж періоду державної незалежності Україна не стикалася з такими викликами, які мають місце сьогодні, коли значна частина нашої території охоплена